

Zijne excellentie de heer drs. S. Dekker
Staatssecretaris
Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen
Postbus 16375
2500 BJ Den Haag

Schagen, 3 juni 2014

Inzake : Advies NJI erkenningscommissie antipestmethodieken

Hooggeachte heer Dekker,

De door u geïnstalleerde 'erkeningscommissie antipestmethodieken' heeft op basis van literatuuronderzoek bekend gemaakt welke antipestmethodieken volgens hen effectief zouden kunnen zijn en welke niet. Volgens de commissie bleek geen van de aangedragen methodieken effectief bewezen en mankeerde er bij elke methodiek nog het een en ander aan alvorens deze de stempel goed gekeurd zouden kunnen krijgen. Van de 61 aangedragen programma's werden evenwel 13 goed genoeg bevonden om tijd en steun te ontvangen voor verdere ontwikkeling.

Het in Nederland, en buitenland, bekende en veel gebruikte Rots en Waterprogramma behoort volgens de erkenningscommissie niet tot deze selecte groep. Belangrijke reden van uitsluiting zou het feit zijn dat het Rots en Waterprogramma niet door empirisch onderzoek wordt ondersteund. Dit is niet correct. Het Rots en Waterprogramma is in Nederland wellicht het meest onderzochte, gebruikte en verspreide programma. Onderzoeken en implementaties zijn reeds in 2007 in Australië, i.s.m. de Universiteit van Newcastle, gepubliceerd in het Engelstalige boek 'Bringing it together'.

Rots en Water is wel degelijk ook een *wetenschappelijk bewezen effectief* programma waaruit duidelijk blijkt dat inzet van het programma leidt tot een *vermindering van grensoverschrijdend gedrag*. De resultaten van dit onderzoek, uitgevoerd door het Trimbos Instituut i.s.m. Rutgers Stichting waren nog niet bekend toen de erkenningscommissie met een eindoordeel naar buiten kwam. Het meewegen van dit onderzoek zou het eindoordeel van de commissie ongetwijfeld positief hebben beïnvloed.

Het negatieve oordeel t.a.v. het Rots en Waterprogramma is in Nederland door duizenden Rots en Watertrainers (20.000) en vele schooldirecties met verbazing ontvangen. Al meer dan vijftien jaar ervaren zij dat Rots en Water wel degelijk een uiterst effectieve, inspirerende methode is die binnen klas en school zorgt voor een veilig leer- en leefklimaat waarmee pesten wordt voorkomen en/of adequaat en effectief kan worden aangepakt. In het formuleren van een eindoordeel heeft de erkenningscommissie deze praktijkervaringen niet meegenomen en is het onderwijsveld niet gehoord. Dat is jammer want juist daar ligt een rijkdom aan ervaring en kennis dat erkend en gehoord zou moeten worden om tot een uitgebalanceerd oordeel te kunnen komen.

Pesten en andere vormen van geweld zijn een maatschappelijk probleem en mogen niet worden verengd en verdoezeld door antipestmethodieken die zich slechts op het pesten alleen richten. Dat zou symptoombestrijding betekenen en de eigenlijke oorzaken van pestgedrag niet aanpakken. Het Rots en Waterprogramma bestrijkt daarom een heel breed spectrum binnen onderwijs en jeugdhulpverlening en richt zich op de begeleiding van *elk* kind. Niet alleen het kind of jongere die pest, niet alleen degene die gepest wordt, maar elk kind in elke denkbare onderwijskundige en pedagogische setting. Onderzoeken en effectstudies naar Rots en Water bestrijken daarom een breed gebied waaronder sociale competenties, weerbaarheid, pestgedrag en seksueel geweld.

Alhoewel Rots en Water een Nederlands product is, is het ook internationaal een zeer gewaardeerd programma met 40.000 trainers, verspreid over duizenden scholen in meer dan 14 landen. Sinds 2002 heeft het Rots en Water Instituut NL een hecht partnership opgebouwd met de Universiteit van Newcastle/Australië dat wereldwijd tot de top 3 procent van universiteiten behoort. In samenwerking met het Rots en Water Instituut/Gadaku Institute worden in Australië elk jaar seminars georganiseerd waarin docenten en hulpverleners tot Rots en Watertrainer worden opgeleid. (zie www.newcastle.edu.au/rw) Pesten is in Australië zo mogelijk een nog groter probleem dan in Nederland. Om die reden hebben honderden scholen daar subsidies ontvangen voor implementatie en verdere uitbreiding van het Rots en Waterprogramma.

In Nederland ontvangen scholen en instellingen van gemeentes reeds jarenlang subsidie, sinds dit jaar ook van de overheid via het RIVM, voor het implementeren van Rots en Water binnen de school. Leraren zijn praktisch ingesteld en hebben een enorme kennis en gevoel voor wat wel en niet werkt, en wat wel en niet bij hun klas en school hoort. Uit cijfers die door het RIVM bekend zijn gemaakt blijkt dat het Rots en Waterprogramma van alle aangeboden interventies, onder alle schooltypes, het meest aangevraagde programma is. (zie www.loketgezondleven.nl voor gedetailleerde cijfers en informatie, bij 'resultaat ondersteuning') Dit betekent dat als het onderwijsveld zelf kan kiezen, het Rots en Waterprogramma de favoriete keuze is.

Daarom, gebaseerd op bovenstaande informatie, nodigen wij bij deze van harte de staatssecretaris en de leden van de erkenningscommissie uit om samen met een aantal schoolleiders van Rots en Waterscholen, waar het programma volledig is geïmplementeerd en schoolbreed is ingevoerd, de nieuwe documentaire 'Rots en Water', geproduceerd door Human Doc, te bekijken die binnenkort ook op televisie zal worden uitgezonden.

Wij hopen en verwachten dat via deze weg het onderwijsveld en beleidsvoerders elkaar zullen vinden en wederzijdse standpunten en ervaringen kunnen worden uitgewisseld met als inzet het komen tot consensus en het toevoegen van het Rots en Waterprogramma aan de keuzelijst van de erkenningscommissie.

Uiteindelijk streven wij allen hetzelfde na: het welzijn van alle kinderen en jongeren in alle geledingen van onze samenleving.

Vriendelijk groetend,

Mede namens het team van het Rots en Water Instituut NL,

Freerk Ykema

Auteur Rots en Water programma

Directeur/oprichter Rots en Water Instituut NL/Gadaku Institute

Bijlage: Toelichting onderbouwing Rots en Water programma

In extenso:

Redenen waarom scholen en maatschappelijke instellingen massaal voor Rots en Water kiezen:

- 1) Van alle momenteel beschikbare antipestmethodieken is Rots en Water in Nederland een van de meest onderzochte programma's:
 - Het boek 'Bringing it Together' samengesteld door het Rots en Water Instituut en de University of Newcastle (Australië) toont 22 implementaties en eenvoudige onderzoeken in onderwijs, jeugddetentie, hulpverlening en vluchtelingenwerk. De onderzoeken tonen aan dat Rots en Water bijdraagt aan het creëren van een veilig leer- en leefklimaat, bijdraagt aan de ontwikkeling van zelfvertrouwen en weerbaarheid en pestgedrag doet verminderen.
 - Onderzoeken in Australië, uitgevoerd door deskundige psychologen, gericht op het Primair Onderwijs en jeugddetentie tonen hetzelfde positieve beeld. Het betreft de volgende onderzoeken:
 - Measuring psycho-social skills development after implementing the Rock and Waterprogram – Katrina Langhorn (Sydney, 2007) (met voor- en nameting en gestandaardiseerde scoringslijsten)* Uitkomst: Ontwikkeling positieve sociale vaardigheden, alsmede meer zelfbeheersing en zelfvertrouwen, versterkt vermogen tot zelfreflectie, afname van sociale problemen.
 - Cowandilla Primary Rock&Water Program – Summary and Qualitive Evaluation – Ivan Raymond (Adelaide, 2009)*. Uitkomst: Rots en Water draagt zeer duidelijk bij tot de ontwikkeling van positieve sociale vaardigheden en effectievere strategieën om met pestgedrag om te gaan.
 - Murraylands Rock and Waterprogram – Program Summary and Qualitive Evaluation (Adelaide, 2008)* Uitkomsten o.a.: Inzet Rots en Water leidt, naast andere positieve uitkomsten zoals verbeterde sociale vaardigheden, tot een betere onderwijsrelatie tussen leerling en leraar (es).
 - The Rock and Water program empowering youth workers and clients – Ivan Raymond (Adelaide, 2005) -onderzoek in jeugddetentiecentrum.** Uitkomst: minimale uitval deelnemers, verbeterde relatie deelnemers onderling en relatie groepsworkers met deelnemers, zeer hoge programmawaardering deelnemers, toegenomen groepsethos, betere copings strategieën in geval van pesten.
 - Rock&Water best practice in schools: The Lighthouse Project, Northern Sunshine Coast (Sunshine Coast, Australië, 2007) Uitkomst: naast verbeterde sociale competenties bleek ook een verbetering van leerprestaties op gebied van rekenen en taal.
 - Rock and Water Evaluation Report – D.Hartman/University of Newcastle (Newcastle, 2003/4). Onderzoek onder 673 docenten na afloop van deelname aan de Rots en Waterbasistraining. Uitkomst: 84% geeft training en concept de score excellent, 14% goed, 2 % hebben de vraag niet beantwoord. In Nederland worden exact dezelfde scores behaald. Aangevoerde redenen die docenten voor deze hoge score aangaven zijn: excellent en inspirerend concept, praktisch, haalbaar en goed toepasbaar, grote

transfer naar andere leef- en werkgebieden.**

Nederland:

- Onderzoek effect Rots en Water – Drs. W. Straathof. (2004). Een onderzoek, met voor- en nameting, uitgevoerd in onder 200 leerlingen VO op de toenmalige GSG Schagen toont dat na deelname aan de Rots en Watertraining pestgedrag tot vrijwel nul werd gereduceerd, en leerlingen met een veiliger gevoel naar school gingen. Vooraf gaf 47% van de jongens aan weleens te pesten, na afloop van de training was dit afgenomen tot 7%. Bij de meisjes daalde dit aantal van 20% tot 0.*
- Het Rots en Waterprogramma wordt sinds 2007 op de website van het NJI aangemerkt als een *goed onderbouwd* programma dat zich richt op gedragsproblemen, weerbaarheid, *pesten* en seksualiteit.
- Het Rots en Waterprogramma wordt bij Loket Gezond Leven.nl/interventies (RIVM) beschreven als een goed beschreven en goed onderbouwd programma.

- 2) Het Rots en Waterprogramma is, in tegenstelling tot vrijwel alle aangedragen 13 programma's *wel een evidence based* programma dat *wetenschappelijk* is onderzocht door het Trimbos Instituut i.s.m. Rutgers Stichting met significante, *positieve* resultaten. Uitkomst van dit wetenschappelijke effectonderzoek:

Inzet van het Rots en Waterprogramma leidt tot vermindering van grensoverschrijdend gedrag.

De noemer 'grensoverschrijdend gedrag' is hier van belang omdat geweld, waaronder pesten, in essentie grensoverschrijding is waarbij de grenzen en integriteit van de ander worden overschreden. Geweld is onder te verdelen in fysiek, emotioneel, en seksueel geweld. In dit Trimbosonderzoek was de onderzoeksvraag of Rots en Water zou bijdragen tot vermindering van seksueel geweld.

- 3) Het Rots en Waterprogramma kan en wordt in elke vorm van onderwijs ingezet, zowel (S)BO, (S)VO, praktijkonderwijs, en ZMLK. Het programma is ook geschikt voor kinderen en jongeren met autismespectrumstoornissen, met of zonder geestelijke beperking. Het programma kan al worden gestart op 4-jarige leeftijd en kan doorlopen t/m 18 jaar. Dit betekent dat Rots en Water, in tegenstelling tot andere interventies, in alle schooltypes schoolbreed kan worden ingezet.
- 4) Het Rots en Waterprogramma is juist zo effectief omdat het zich op een positieve manier richt:
- op en ondersteuning biedt in de sociaal-emotionele ontwikkeling van elk kind
 - op het creëren van een veilig groepsproces dat preventief werkt en pestgedrag voorkomt
 - op degene(n) die pestgedrag vertoont
 - op het slachtoffer van pestgedrag
 - op het mobiliseren van de vaak passief toekijkende omstanders

Het programma is verder zo effectief omdat het:

- gebruik maakt van de psychofysieke methodiek waarbij cognitieve leerprocessen worden gekoppeld aan fysieke ervaring

- op school een sfeer creëert van harmonie en respect
- zowel in klassenverband, als in groepsverband, als wel op individuele basis kan worden ingezet
- leerlingen aanspreekt vanwege het fysieke karakter
- schoolbreed kan worden ingezet
- de ouders bij het proces tracht te betrekken
- een sterke transfer naar leefgebieden buiten de school zoals het sportveld, het uitgaansleven, het verkeer enz. mogelijk maakt
- uit onderzoek blijkt dat de geleerde vaardigheden op langere termijn beklijven
- het de relatie leraar – leerling verbetert en die van leerlingen onderling
- de leraar zelf in zijn opleiding tot Rots en Watertrainer vaak een intensieve persoonlijke- en professionele ontwikkeling doormaakt

5) Wetenschappelijk onderzoek wijst uit dat gedwongen keuzes leiden tot minder commitment en slechtere resultaten. Belangrijk daarom dat het onderwijsveld wordt gehoord en in hun keuzes wordt gerespecteerd. In verschillende onderzoeken is wat dit betreft een positieve relatie gevonden tussen uitkomsten en de moeite die de school zelf voor het programma heeft gedaan. (Smith et al., 2003. Smith et al., 2005)***

* Deze onderzoeken zijn te vinden op www.rotsenwater.nl (zie 'artikelen')

** Dit onderzoek is te vinden op www.rockandwaterprogram.com (zie 'articles')

*** Smith, P.K. (2011) Ananiadou, K., & Cowie, H. (2003). Interventions to reduce school bullying. Canadian Journal of Psychiatry, 48 (9), 591-599
 Smith, J.D., Cousins, J. B., & Stewart, R. (2005). Antibullying Interventions in Schools: Ingredients of Effective Programs. Canadian Journal of Education, 28 (4), 739-762
